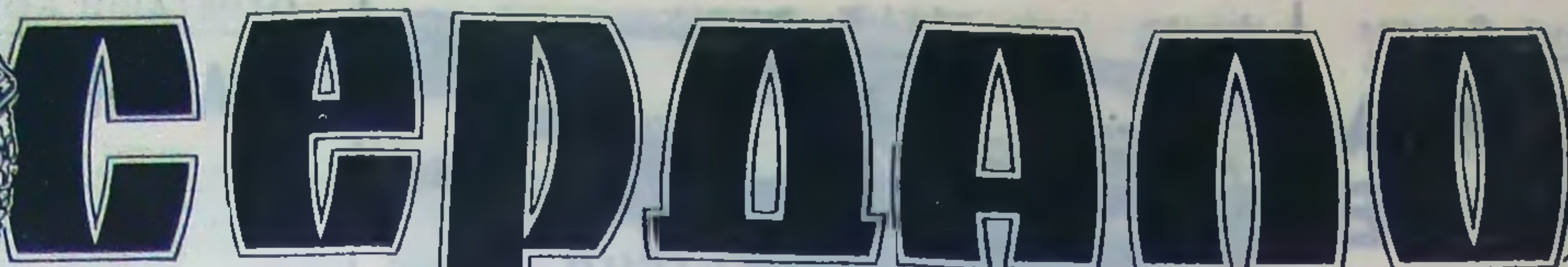
Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!



СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1925 шера дени ◆ ЕРА, 5 АВГУСТ, 1982 ШУ. ◆ № 93 (6650). ◆ Мах 3 кеп.

КХАЧАН ПРОГРАММА КХОАЧАШЪЕШ

Доакъарий кхоачам хургба

КПСС ЦК майски (1980 ш.) Пленума решенешка, по тIалйцача Кхачан программа тIа къаьстта боккха лоархIам болаш лаьрхIад юкъарча хьайбашта тешшаме доакъарий кхоачам Iалашбелга. ХIана аьлча, шортта тайп-тайпара дика доакъараш на хилча лакхде йиш яц хьайбай продукташ йоахилга. ХIаьта дукхагIа дулх, шура, даьтта ца хилча кхоачашъюлургьяц Кхачан программа.

Из кхета а деш, хьатIадоагIача Iай совхоза доахании жаи кхабара шортта кхоачам беш гIожа а моша я доакъараш Iалашде лаьрхIад тха боахамa кхаш леладераша укх аьхки. Доакъараш Iалашдара йолаш йолча ерригача торонех биэза пайда эза лаьрхIад оаха. Цхьадолча даькъе из тха вIаштIехь а доал.

Укх шера 700 тонн йол яккха, 400 тонн сенаж кийчъе, 4500 тонн силос дIайолла, 700 тонн ча Iалашде дезаш декхар да совхоза доакъараш Iалашдераштa хьалхашка латташ. Цар балха хьалхарча хьонхамаша гойт уж цу деккарех лоархIабелга.

Ше къаьстта механизаторий отряд я совхозе доакъараш кийчдеш, керте Дзагиев Салман а волаш. «Ялатий духьа санна къовсам лоаттабе доакъараш Iалашдеш а» яхача девизах социалистически яхье а баьнна хьинар кхо ца деш къахьегаш ба механизатораш.

Совхоза доакъараш Iалашдераша дIаеллай 1467 тонн сенаж. Укх шера пламах лаьрхIа хиначул кхоэзен ахазен дукхагIа хул из. Ма могга дикагIа технологи кхоачашъеш дIаеллай оаха сенаж. Цу юкъе я 350 тонн люцернах кийчъяьр а.

Йол кийчъяра декхараш а толаме кхоачашде лаьрхIад тха боахамерча доакъараш Iалашдераша ХIаьэлехьа 400 совгIа тонн аргIаш а даь дIаоттаьй цар. Цох 150 тонн люцернах кийчъяь я, хIаьта вож юхейнсар горохн кени бIьена дIабийначa кхай тIара яьккха я.

ХIана люцерна дIайиннача 200 гектара тIара шоллагIа хьувкъаи чувнаш ба механизатораш 50 гектара тIара яр фуна а кхаш, бисача 160 гектара тIара кхо бIаь тонн йол а йоаккхаш август юкъекхоачаш йол кийчъяра декхараш кхоачашде лерхI бах.

Совхоза [illegible] ХIаьта а укх шера дукха доIаш делхаш бу дика хилар баьан долаш дагIехь 200 гектар [illegible] вIаштIехьалбинад тха. [illegible] ра 46 совгIа тонн йол [illegible] совхозо [illegible]. [illegible] бахаIа [illegible] а [illegible] Iурж-бара [illegible] йол [illegible]

Лакхе бегIал ца [illegible]ра, совхоза хьайбашта шортта доакъараш Iалашдара социалистически яхье а баьнна хьинар кхо ца деш къахьегаш ба доакъараш кийчдеча бригадера механизатораш. Царна юкъе а къаьстта дика хьонхамаш гойташ хьабоагIа тракториставш Богатырев Умалат, Цечоев Марзабик, Алероев Назир, Цечоев Абукар, Барханоев Ахьмадхан, аргIаш деш вола Досхоев Хьасан, кхыбараш.

Доакъараш Iалашдера болх дикагIа дIабахара повкъостал деш да совхозе вIаштIехьдаьха дикагIа болх бераш морально а материально а белгалбахара хьалаш. Итогаш кIирагIа цкъа ю. ДикагIа хьонхамаш даьхараш-та ахчан совгIаташ тел.

ХIана ка бола ялаташ чуэцаш ба совхоза къахьегамхой. Каст-каста делхача доIаша дIадолалуш оттаьчa графикаx балхаш дIа ца дохийте а, соахкарчул дикагIа лел совхозе ялаташ чуэцилга укх шера. ЛакхагIа ба ялатий хьувкъам а. Ялаташ чуэцарца цхьана дIахьош да доакъарийна ча вIашкатохилга а. Плавах лаьрхачул юкъера лаьрхIача бIаь тонн дукхагIа ча Iалашде торо я совхозага укх шера.

ХьатIахкоачаш латт хьажкIий силос дIайолла йолаергIйола ха. Силоса лаьрхIа дIайийна 300 гектара тIа хьажкIаш я тха совхозе. Цар торо лургьн тхона плаи тIехкхоачаш а еш доаханна моша доакъар Iалашде. ХIана цу балха юйчо еш да Ткхо. ХьажкIаш мошалла юаргхуллашехьа дIаболабергба оаха силос дIайоллара болх.

Цул совгIа, ялатийна лаьрхIа хьажкIа я тха 200 гектара тIа. Изаал вхашка дIадийна да генараш а. Укх шера каст-каста йоачан хилар бахьан долаш дика дегIайоагIаш латт хьажкIаши генараши. Уж чуэцача хана а дика доакъараш тIакхетаргда тхона. ХьажкIий гIадамехи генарий чIегIехи пайда аца лерхI оаха гIожа а моша а доакъараш Iалашдеча.

Цул совгIа паччахьалкхенна ялат дIадалара плаи кертгерча дахьъе ца болча илатех кхоачашъе лаьрхIа да тхо. Цо торо лургьн тхона ялатийна чуэцача хьажкIех дукхагIа ираи хьайбашта доакъара hита.

Иштта я тха боахама юкъарча хьайбашта доакъарий кхоачам вIаштIехьбаккхара программа. Порте [illegible] кхахьегамхой-та хьалхашна оттадаь декхараш кхоачаш а деш [illegible] кхоачам беш укх шера гIожа а моша а доакъараш Iалашде тхоай [illegible] дос [illegible] да тхо.

А. ГЕТАГАЖЕВ,
Малгобекски района «Советский» совхоза директор.



ТОРОНАШ ЦХЬАТАРРА ЯЛЕ А

Дукха дац Урус-Мартанов-ски районе укх шера хьалхарча ах шера паччахьалкхенга шура йохкара йола шоай планаш кхоачашдаь боахамаш. Царех ца! — «Техниский» яха совхоз.

ЦхьоалагIа шурий ферма. Совхозе а ерригача районе а цIи хеза я цуи коллектив. Толаме чакхдаьккхар цо цхьайтталагIча пятилетка хьалхара шу. Района хьайбаш леладераштa юкъе лаьрхача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар цо. Из толам баккхарах цуна елар КПСС Урус-Мартановски райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦIе байракх. ТIаккха мишта лел ферма коллектива гIулакхаш укх юбилейни шера?

— Хьалхле дIа ца яла лаьрхIад тха доаркаша накарча шера, — йоах ферма зоотехника, коммуниста Пихаев Руслана. — Доккха декхар тIайийцад оаха. Плав 1880 килограмм йолаш хIара IаттагIара 2000 килограмм шура яккха доп деннад. лаьрхIар кхоачашдарал совгIа из дикка тIехкхоачаш де а торо я тха коллектива хIанз. Во бац хьалхарча ах шера тха доаркай балха хьонкам. Ах шера план 976 килограмм йолаш хIара IаттагIара 1011 килограмм шура яьккхар. ХIаьта, хIанз хIара дийнахьа тIаккхеташ а и ца.

Руслана даьча къамаьла дика хешал деш и фермае аракхина «молни», Цо хоам бу: «Укх тIеххьарча денош доаркаша ДахчукаеваСаиллас шин группера хIара IаттагIара йоаккха шура 11—12 килограммага дIакхачай. ХIаьта совхозе из хьонкам 6 килограмм мара бац. Дахчукаевайна иийса бе болхI».

Цу тIахьехьма йоп луп санна тIеххьарча хана тIакхеташ я кхача доаркашна йоаккха шура а. Иштта, 10 килограммага дIакхачаный хIара IаттагIара йоаккха шура доаркаши Шахбулатова Малиnас а Газуранова Малинас а.

— [illegible] чоагIа [illegible] да социалистически [illegible] [illegible]

ЦхьоагIо йолаш я № 1 йолча шурий ферма коллектив. ХIараиена дика доьз шийе декхар. Укхаза закон а хинна дIаэттад шийна тIадилла гIулакх бехктокхаме хеташ кхоачашдар.

Дийнахьа кхозза детт укхаза доахаи. Атта болх бац из. Бакъда, хьинар долча доаркаша цхьакиха а моттиг шийсъялийтац доахан ханнахьа ца детташ. ХIаьта из болх иштта чакхбаккхар шурий продуктивность лакхьяра чIоагIа лоархIаме а да.

Доаркашта дика повкъостал ду скотникаша а. Дийнахьа деррига доахан ара доажаду. ХIаьта сайрийна уж ферме чудоаладича царна лу хIараиена 15 килограмм кхоачийташ моша доакъар, шишша килограмм кхоачийташ концентраташ. Рационах хьайбашта доагIа доакъар дIа ца луш моттиг шийсъялийтац скотникаша.

Дика лелабу укхаза осеменеш ара, ветеринарий болх. Доахан лазараш доацаш уназцIена да. ХIара 100 Iатта тIеххьара, масала, соахка 97 Iасиг хьакъоастадир. ХIанз ферме кхедеш 272 Iасиг да. Дика Iуиал ду царна балха йоккха опыт йолаш болча хьайбаш леладераша Гайсаева Матусас, Арсанукаева Малинас. Деррига Iаьсий уназцIена дика толденна да.

— ЦхьаццаIаьсий Iодича дена эсала долаш дар тха, — йоах Арсанукаева Малинас. — Уж кхычарна юкъера хьа а къоастадаь къаьстта доал деш леладу оаха. Дукха ха ялъехьа уж тха и деннa из чу а бена дIагIоргда.

ХIанзалехьа уйла еш ба ферма кулгалхой укх шера доахан Iашара дахард долча денинга. Ремонт еш латт ферма мел йолча норпусаша. Цо лига [illegible] дийнахьа доахи [illegible] дукха хIама из эйаш ар [illegible] ... [illegible]

Иштта, хьайбай продукции [illegible] [illegible]

Бакъда, [illegible] [illegible]

хьанаш? Цу хаттара жоп луш ферма бригадира Исаков Iалаудина беррига бехк Iалама дIатIабахийтар:

— Укх шера дукха догIаш делхар бахьан долаш хьахьекха моша доакъар динал во йолаш хилар. Цудухьа лоха я доаханна луш йола шура а, — йоах цо.

Из бакъ дац. Доахана шура лохъяр бахьан ферма кулгалхоша болх лерттIа вIаштIехь ца баккхарах нийсденна да. ХIана аьлча, цар санна хьалаш доллаше а цхьоалагIча ферма коллектив дика лоархIаю шийдекхарех. ШоллагIча ферме эсала вIаштIехьдаьккхад хьайбаш кхабара гIулакх. Рационага хьежжа дIалац доакъар. Укх тIеххьарча денешка мара болабениабац детташ долча доаханна концентраташ тела. Моша доакъар а ханнахьа хьатIадахьац. ХIаьта, цхьайолча хана вIалла из ца дахьаш а моттигаш ниийсйолийт.

Рошни - Чу яхача юрта улл шоллагIа шурий ферма. Йоккха юрт я из. Цецвалла лхIама да сел йоккхача юрта ферме доаркалла болх бо безам болаш нах ца хилар. Доаркаш ца тоъар бахьан долаш бутт совгIа ха льлар ферме доахан шийханнахьа детта вIаштIехь ца доалаш.

— Юрта баха кхалнах безам боаццаш ба тха ферме доаркалла болх бе, — йоах ферма зоотехника Килаев Мухьиса.

ХIаьа? Цу хаттара уйла йьиний хьогI зоотехника а бригадира а.

Хьажаргда вай цу хаттара жоп лаха. ШоллагIа бутт болаеннаб укх шера шоллагIча ах шера. Республика бер-рига хьайбаш леладераш хьалхарча ах шера балха [illegible] ... [illegible]

Укх шера 658 гектара тIа ка бола ялат дIадийра Нойбер-Юртовски района А. Шерипова цIерагIча колхозе. Лоамашка ухкача кхашна дIадийна хинна из республика кхыча лохагIа йолча моттигашка дIадийначул тIехьагIа кхьчар. Из бахьан долаш, масала, Гудермесски районе кIи-марса кампани йоладенна цхьа кIира даьлча мара чуэца а доладензар. ХIаьта а хьалхашка латтача декхарех дика лоархIабеш хьабоагIа цу колхоза кхаш леладераш. ХIанзале 580 гектара тIара чудерзадаь даьккхад ялат. Из чуэцаш 11 комбайн л. Уж лелаечарна юкъе лаьрхача социалистически яхье хьалха Хусиев Адарс ва. Хьонхамашка диллача цул дукха тIехьа ца бусаш къахьег цу боахамерча комбайнераша Умалатов Габиса, Магомадов Рохьмада, хьувкъам чуэца Гагарина цIерагIча колхозера новкъостал де баьхкача Албасов Сьымбе, Джантиев Iумара. Балха нормаш юкъера лаьрхIача 140—150 процент кхоачаш ца еш ди дIадахийтац царех хIаранє. Иштта овсаре къахьегаш ба кхай тIара хьатта ялат дIакхухьаш лелаш бола шофераш: Табараев Хьамзат, Вистаев Сайд-Эмин, Ибрагимов Iийса.

Дика ба хьувкъам а. План 18 йолаш, хIара гектара тIара 21 центнерал совгIа ялат доал. ХIапале хьатта дIадихьад 1200 тонн гаргга ялат. Паччахьалкхенна дIадалара, фуна кийчдара хьатта ялат докъадеш, цIендеш боахкараштa юкъе дукха ба школай дешархой. Царна юкъе массарел дикагIа къахьег Замаи-Юртарча школа шийлагIча класса дешархоша Шатиева Томисеи Пашаева Хедаси.

СУРТА ТIА: А. Шерипова цIерагIча колхоза хьатта болх беш боахка дешархой. ГаргагIа йолча моттиге (аьрдехьара аьттехьа) латт Шатиева Томисен Пашаева Хедии.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ЯЛАТ ЧУЭЦАР

НА БОЛА ЯЛАТ ДIАДАЛАР 4 АВГУСТ ХЬАТIАКХОАЧАШ

Районаш	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Ачхой-Мартановски	600	695	199
Шелковски	3000	[illegible]	106
Сунженски	1100	[illegible]	[illegible]
Надтеречни	6000	[illegible]	[illegible]
Грозненски	1500	[illegible]	[illegible]
Малгобекски	6000	[illegible]	[illegible]
Урус-Мартановски	[illegible]	1140	[illegible]
Назрановски	5000	[illegible]	84
Наурски	—	1477	—
Гудермесски	—	74	—

Л. И. Брежнева США президентага яхьийта послани

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева Ливанера хьал къаьстта чIоагIа кхехкадилар бахьан долаш дийцинa послани яхьийтав США президентага Р. Рейгана. Юха а тIом соцабара хьанкъяна аь соглашени йоха а аь Малабулен Бейрута Iалаьмате чIоагIа тIагIерташ тIом болабаьча Израиля леладеча зуламеча гIулакхаша цул тервая тIа в озаш. ХIанз кхынзагIча хьисапе боабеш латт маьрша бака нах, йохеш латт город.

Л. И. Брежнева ВIашагIкхийтточа Штатий президент тIохьех Бейруте дIахо боабеш латта нах хIалак ца байтара Iалаьмате сиха ший мел болча торнкех пайда эцара. Эттохьал теттара а цIенкхиттаи критически хилар цу гIулакхе де делар тIеххьа ца тетташ Iалаьмате сиха кхоачаше лаьнга бехкал доакил послане тIа.

Советски паччахьалкхенна керте латтачуи послане тIа белгалдоакхи, Ливана къаьстта цуй столице бахача гаьха трагеде агрессор соцаве йиш йоллаше а из ца деш багIачар на цIаккха а тIерадаргдоацаш аьхь тIадожадеш хилар.

Нн. Л. С. МУДАРОВИНА, С. А. ШАВХАЛОВИНА, П. Ж. ХАДЗИЕВАНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР хьаль 60 шуи Нохч-ГIалгIайче шийл лоIамагIа Россена юкъейха 200 шуи дизара сийна лаьрхача социалистически яхье толамаш дахар бахьан долаш Нохч-ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Мударов Леча Садаевича — «Грознефть» объединене технологически транспорта Октябрьски управлене водитела.

Шавхалов Салман Абуевича — «Грознефть» объединене тампонажни контора моториста.

Хадзиева Жобраьила ПаьтIамата — Вознесенски газ чакхйоахача завода оператора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1982 ш. 30 июль.

Нох. Б. К. ЛОТИЕВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Беркат а доалаш Iилмаи-педагогически болх барах, общественно-политически вахаре хьинаре даьъа лацарах, ваьча дийнахьа дезз кховзткъеи итт шу дизарца дувзадена Нохч-ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла **Лотиев** Борис Константиновича — геолого-минералогически Iилмай кандидата, М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института профессора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1982 ш. 2 август.

РЕСПУБЛИКА ХАЛКЪА БОАХАМА ХЬАЛХАЛАТТАРАШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР хьаль 60 шуи Нохч-ГIалгIайче шийл лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шуи дизара даха ма доаггIара накъадахара тIехьа беча балха гIа толамаш дахар бахьан долаш Нохч-ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Аносов Данчу Абдуллаевича — Госбанка Надтеречни района отделене управляющена.

Булгучев Iумарий Салмана — ДОСААФ Малгобекски городской комитета председатела.

Истамулов Вогдан Мунаевича — Нохч-ГIалгIай АССР финансай министра заместитела.

Коновалов Василий Исаевича — «Грознефть» яхача производствени объединене керттерча геолога, генеральни директора заместитела.

Леденев Петр Андреевича — «Союзпечать» республикански агентства начальника.

Дуньков Вячеслав Васильевича — ДОСААФ Нохч-ГIалгIай областной Комитета председатела.

Турлуева Зулай Iабдул-ВахIидовнана — статистически управлене вычислительни центра смена начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1983 ш. 2 август.

ДЕКХАРЕХ ДИКА ЛОАРХIАБУ

«ХIара балха дийнахьа тьадер дукхагIа хилийта!» яхача денлагIа шерра социалистически яхь йоарийаьча «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша бахьа дика а хьегама толамаш доах. Дерригача технико-экономически хьонхамий норм бетта план хьалл хьалха кхоачашьбьа цар Паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа махьаха льнхаи 350 эзар совгIа сома мьаха товарни продукци. Къахьегама оасарле лакхьяра заданн кхо процент гаргга тIехкхоачанъбьй.

Мехкдаьтта дукхагIа даккхара. Пацаьмь дукха организационно - технически мероприятеш чакхдаккхъе «Горскнефть» НГДУ коллективо. Дика вIаштIехь [illegible] ... [illegible]

шоай деррига хьалш тIадерзадаь материальни ресурсех ма могга дикагIа пайда ийбара. Шерра социалистически яхь йоарийаьй а белдал, доагора - энергетически материальни ресурсаш ктоира. Цох доккха беркат даьннад. Укх шера хьалхарча ах шера кхоаьй 523 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 300 гаргга гигакалори вIон хала энерги, 103 тонн уллами доатор.

Укх юбилейни шера мехкдаьттахоша доахача къахьегама толамашта юкъе декъа лаьъа [illegible] «Горскнефть» НГДУ [illegible] а.

Укх шера [illegible] ... [illegible]

1983 ШЕРА ЧОТАГIА

[illegible]

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете

ПРОИЗВОДСТВА ТЕМПАШ ЛАКХЪЕ

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето ший заседание ялIцай 1982 шера хьалхарча ах шера республика экономически социальни дегIапра план кхоачашъяра итогаш а социально-культурни объекташ хьалъяра итогаш а.

Заседание белгалдир, СССР хьаль 60 шу, Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шу, из ший лоIамагIа Россена юкъелха 200 шу дизара диха ма доаггIара напъалахаре социалистически яхь а коаржаль къахьегамхоша дикка толамаш даьхад республика экономически а социальни а дегIайоалаеча.

Промышленни продукци маьхала яккхара план республика кхоачашъяьй 100,4 процент. Планал совгIа маьхала яьккха продукци 3,6 млн. сома маьха я. Культурно-бытовойн коа-карта эшен товараш хьазара план 100 процент кхоачашъяьй, соахка цу ханарчул 3 процент дукхагIа уж яра а хецаш.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета карарча промышленносто продукци маьхала яккхара план 102,9 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа маьхала яьккха продукци 1170 эзар сома маьха я.

Республика дукхагIча колхозашкен совхозашкен укх шера бIаьсти дIаюв культураш дикагIча агротехнически ханашка дIайийра. БIаьстан культураша дIалаьцад 214,7 эзар га латта, е 16,7 эзар га соахкарчул дукхагIа, царех хьажкIаш я 40,4 эзар га, е дIаьстя йийкача культурех 21 процент. Боахамий кхашка 815 эзар тоннаш дукхагIа органически удобренеш ехкай. Ерригача юртбоахама культурех 135 эзар гектарал дукхагIчарна гербицидаш техай.

Хьалхарча ах шера республика халкъа боахамга дIаяхийтай 187,4 млн. сом капитальни вложенеш, 87,4 млн. сом керттера фондаш юкъейоалаяьй.

Наха чубаха дIаденнад 55,3 эзар кв. метр цIенош, 34 км водопроводаш, 26 км. газови сеташ ехкай, 4727 квартире газ чуйиллай. Наха чубаха цIенош дIадалара юкъара план 101 процент кхоачашъяьй республика.

Дерригача эксплуатационни хьокхамашта план кхоачашъяьй жилищно-коммунальни боахама министерства. Бахача наха бытовой гIулакхаш дела 1981 шера цу ханаца нийсдича 4 процент айденнад, хIаьта юрташка 8 процент.

Цунца цхьана республика министерствашен ведомствашен цIенхашта кхоачамбоацараш хилийтад планови заданеш кхоачашъеча. Промышленни продукци ассортиментагIа арахецара ах шера задани кхоачашъяьйн, наха дукхагIа эшача товарий ассортимент кердаикбхара е hoaгIa уйла яьац, цхьайолча предприятешка дIахо а арахецаш хинад къаьйнача моделехи дикал лоха йолеи товараш. Товарий дикалаш торговленен йолча Госинспекце брак даьд моттигерча предприятеше арахеца дукха товараш.

1982 шера хьалхарча ах шера республика Iалашдаьдац хьанбай продукци пачхьалкхенга йоахара план кхоачашъялга.

Капитальни вложеней лимитех пайда эцара план 80 процент мара кхоачашъяьац республика, цунца гIишлой-монтажни балхаш — 80 процент.

Во хьальхьи Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета карара объекташ. Моттигерча Советий объекташка 71 процент кхоачашъяьй ах шера план, гIишлой-монтажни балхаш — 74 процент, Керттера фондаш юкъейоалара план 70 процент мара кхоачашъяьян. ЧIоагIа тIехьажIед наха чубаха цIенош хьалдеча [illegible] караераелла. Во хьалхьи школаш, дешна даха ха боанача берий учрежденеш, унахцIено лоараш, коммунальни боахама объекташ.

Капитальни гIишлошъяра план кхоачаш ца яра керттера бахьан да подрядни субподрядни организацеша — «Ставропольпромвентиляци» яхача треста Грозненски монтажни управлене, СССР Минмонтажспецстроя «Кавэлектромонтажа» МУ болх во бар, заказчикаша - министерствана, ведомствашта гIишлош хьалъяра тIахьожам мела лоаттабар.

Моттигерча Советий объекташ хьалъеча керттера подрядни организацеш — гIишлошъю Нохч-ГIалгIай управлени, «Чечингремстрой», «Чечингсельстрой» тресташ, «Чечингколхозстрой» объединени лоархIальяц гIишлой-монтажни балхаш дара планех, хIаьта хьалъяьлхаш жилищно-коммунальни культурно-бытовойн объекташ.

Бытовой гIулакхаш дара план республике гIолла 93 проценти юрташка 89 проценти мара кхоачашъяьяц. Бахача наха гIулакх деча 28 министерствахи ведомствахи иттIане кхоачашъяьац ах шера план. ПланагIа ле лезаш хиннача 20 тайпа гIулакхах бахача наха бытовой гIулакхаш деча министерства план къаь тайпан мара кхоачашъяьян.

Пачхьалкхени кооперативни розничн товарооборота план, общественни кхача а юкъе а боагIаш, 99 проц. мара кхоачашъяьян. Торговле бокъонаш телхаеш моттигаш хIанз а йолаш я.

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене кхоачашъяьяц юкъа пайда эцача транспортаца министерствайн ведомствайн мохьаш дIа-юха кхахьара план.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето моттигерча промышленноста министерство (нов. Тучаев З. Д.), кхачен промышленноста министерство (нов. Богатырев Т. М.), бахача наха бытовой гIулакхаш ду министерство (нов. Инуркаев А. И.), «Чечено-Ингушстройматериалы» яха объединени (нов. Батаев К. А.) декхарийла яьй:

1982 шера хьалхарча ах шера шоашта карарча предприятеш бахьча балха итогашка хьажа а долаш лола кхоачамбоацараш сихагIа дIададахара а технико-экономически хьокхамаш тоадара а де доагIар де:

бийдал, материалаш, доагора-энергетически ресурсаш чIоагIа кхоира, доагойн электроэнергии кIезигIа дIаяхийтара оттаяь задане кхоачашъяра къаьстта уйла тIаахийта:

1982 шера продукци оттальча ассортиментагIа яккхаран из дIаяхийтара оттадача договорехи декхарехи лоаттаяран тIахьожам чIоагIагIа лоаттабе;

арахецаш долча халкъа эшача товарий дикали ассортименти тоае, кердача изделий технически эстетически боарам айбе, мах беча организацешта дика доаца товараш дIателилга соцаде.

Кхачан промышленноста министра Т. М. Богатырева, «Чечено-Ингушстройматериалы» яхача объединене генеральни директора К. А. Батаева указать даьд шерен квартальни планашта каста-каста корректировкаш еш хилара, хIаьта тIадиллад чIоагIъяь планаш ца хувцилга Iалашде.

Кхачан промышленноста министерство декхарийла яьй мах беча организацей залаккех маьнхи булкаши ассортиментагIа лоаттаелга Iалашде.

«Чечено-Ингушстройматериалы» яхача объединенена тIадиллад Гудермессьин Старопромысловски кирпичний заводашта сихагIа реконструкци ергйола гIулакхаш деле, кирпичи дукхагIа иккхара а республике из ца тоьлга дIалиеккара а дукха.

Бахача наха бытовой гIулакхаш деча министерства тIадиллад республика керда хьайийлла комплексни приемни пункташи быта ЦIеношин мел эшачунца сихагIа Iалашдар.

Министерствашта ведомствашта тIадиллад бахача наха бытовой гIулакхаш дара юкъара план кхоачашъелга, цу гIулакхий тайпанна дилача уж дела а Iалашде.

Юрта боахама министерство, «Чечингушплодоовощхоз», «Чечингушвино», «Чечингушсортсемпром», «Чечингушскотопром» объединенеш, «Птицепром» трест, горисполкомаш райисполкомаши декхарийла я хьувкъам чулацилга а юртбоахама продукташ кийчъелга а сихен уж ца йойташи чакхдакха, доакъараш Iалашдара планаш кхоачашъе а хьайбаш дилли цара Iалашде а. Эхь ахара, гурахьа ялаташ дIадера лаьтта кийчдара балхаш дIадоаржаде: республика дерригa боахамаш дIадувча кондицегIа долча ганаш Iалашде; ялат пачхьалкхенга дохара планаш, ялата культурай тайпашта а тIехьа кхоачашъе: хьайбаш лелаерий деррига ялаш хьайбай продукташ нийс бетта а шера а план кхоачашъяра тIадерладе: хьайбаши оалхазараши дукхагIа хилийтара, доахен Iаьхара дусилга кIезигдара, уж кIезигагIа дойтара де доагIар де, искусственни осеменени яра, племенной болх тоабара, цох бола боахамий кулгалхойи специалистийи бехктокхам айбара къаьстта уйла тIа а йохийташ.

Подрядно-гIишлон организацей, хIаьта иштта заказчикий — республика Министрий Совета УКС-а, Грозненски горисполкомерча УКС-а кулгалхошта тIадиллад госкапвложенеш карасерзаеча, низалаш, объекташ, керттера фондаш юкъейоалаеча тIехьадисар дIадаккхара. 1982 шера оттаь заданеш йиза кхоачашъяра де деза гIулакхаш сихагIа делга, шоллагIча ах шера объекташ ритмично дIателилга, хIаьта школаш 1982 шера 1 сентябре дIаллулга Iалашде, материальни къахьегамен ресурсаш пусковой объекташка хьагулъе. ГIишлошъерашта аша производственни бытовойн хьалаш хьакхолла, гIишлошъерий балхаш мах телача прогрессивни методаш юкъейоалае.

НГIАССР Госснабе, жилищно-коммунальни боахама министерства де доагIар де деза пусковой объекташта доукомплектовани яра.

Горисполкомаш, райисполкомаш, из гIулакх хьаштдолча министерствашца, ведомствашца цхьана декхарийла я соцкультбыта объекташ ший ханнахьа дIаллара хиддаиза тIахьожам лоаттабе: гIишлошъяра гIулакх вIаштIехьдоахача, цига нах тIаозаче, гIишлошъерий къахьегамен бытен хьалаш тоадеча гIо де.

Наха чубаха цIеноши соцкультбыта объекташи хьалъяьхара планаш кхоачашъеча гIишлоний организацей кулгалхойи заказчикийи бехктокхам айбе беза.

Торговле министерства, общественни кхачан управлене, «Грознефть» объединене УРС-а, наха бытовой гIулакхаш деча министерства кулгалхошта тIадиллад 1982 шера хьалхарча ах шера розничн товарооборота план кхоачаш ца яра бахьанаш таха а болх тоабара хьадла гIулакхаш де а. 1982 шера кхоалагIча квартала розничн товарооборота план кхоачашъяра де дезараш белгалде.

Нохч-ГIалгIай транспортни управлени декхарийла я юкъара пайда эцача автотранспортаца министерствайн ведомствайн мохьаш дIа-хьа кхахьара план кхоачашъяра де делар де.

«Болхлой эстафета» принципагIа

ЛЕНИНГРАД. Газ чакхйоахаргйолчи. 25 эзар киловатт ниц хIаране болча хьалхарча ийс агрегата уллаш детальши ханил хьалха хьае йоалаьй В. И. Ленина цIерагIча «Невский завод» яхача объединене. Уренгой — Помары — Ужгород яхача магистральни газопровода вишаш йола машинаш дукхагIа арахецара йола программа кхоачашъе йолаьй.

Ленинградски машинашъераш ба КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советой могаьча трансконтинентальни трасса ханнахьа болх бе йолашлийтара почин дIайолаьчарца. «Невский завода» коллектив, вхы дукхайола производственни, гIишлошъяра, проектни коллективаш а санна «Болхлой эстафета» принципагIа йолча яхьа юкъелхай.

СУРТА ТIА: вIашагIйоллаш я газ чакхйоахаргйола йиъълагIа опытни агрегат.

С. СМОЛЬСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ВЕТЕРАНАША ХЬОКХАМ ТЕЛ

Мехка а вай республика а дезача цIейшта сийленца пакъалхара къахьегама толамаш доахаш хьайоагIа цхьайтталагIча пятилетка шоллагIча шера «Кавказэнергомонтаж» треста чуйоагIача Къулбаседа-Кавказа монтажни управлене Грозненски прорабски участка коллектива болхлой. 29 июле кхоачашъяьй цар дерригача технико-экономически хьокхамий ворхI бетта план. Оборудовани тоалран цунна монтаж иран дукха балхаш даьд «Грозэнерго» теплоэлектроцентралашкен ловлахарча Дагестана Махачкалински ТЭЦ-ен.

Тресте эггара къаьнагIчарех лоархIаш я участка коллектив. 10 шу гаргга ха я из Грозне болх беш йола.

Цу участка ветеранаша хьинаре дакъа лаьцад ТЭЦ-2, вIашагIъеллача Грозненски ТЭЦ-а чуйоагIача номераш цаI и кхоьи йолча электростанцешнарча, мохна кхьча дукхача теплоэлектроцентралашкарча турбинашен ньитен монтаж еча.

Къахьегаме лоаттабеча къовсаме даим хьалхалиттарех ба слесараш В. Стариков, А. Староверов, Б. Алехин, сварщикаш Н. Литвиненкой Э. Габарашвилей.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ИРАЗ КОРАДАЬ САГ

Назрановски совхоз-техникума ялат чуэцача тхо долхаш боахама керттерча агронома Султыгов Мухьмида шоай балхах лаьца дуцаш аьлар:

— МоллагIа а юрта боахамий кампаши дIайолаеча хана лоархIаме да цунна дерттIа кийчо яр. Укх шера ялат чуэцара дика кийчденнадир тхо. Хашахьа тоаьь дIаоттайир комбайнаш, жаткаш, кхы йола хьувкъам чуэцара эшаш йола техника. Наьха балха тIара белам совбоаккхаргболаш уйла и еш кийчйир оаха социалистически яхьа условеш а. ВIашагIъеллар хьувкъам чуэцара - транспортни комплекс. Бакъда, мел дика кийчо яь хилча а толам баккхар из болх кхоачашбеча нахах, цар шоай гIулакхах дог лазаш хиларах тийша да. ЧIоагIа чоалхане хаоттама хьалаш долаш дIахьу тха къахьегамхоша укх шера ялат чуэцара балхаш. ДукхагIа дола кIа йоачано лаьтта дуккадаьд. Баркал тха механизаторашта. Цар хьалххагIе а уйла ль хиннар цу гIулакха. Ерригa комбайнаш дикка ялат хьаккхара лаьрхIа приспособленеш а йоахкаш кийчъяьир. Цудухьа, хала дале а, дов и ца деш дерригa ялат чуэца вIаштIехьдоал тхо. ХIара гектаро тIара хьувкъам юкъеро лаьрхIача 27—28 центнер хул. Хирцахьа хургдац аьна хет сона ялат чуэцача хана керттера фигура механизатор ва аьлча. Дерригa комбайнераш ала хIама доацаш дика, хьаннала нах ба тха. Балха йоккха опыт йолаш хиларца цар кIоаргга Iоманьй шоай техника, хIаьта шоашта тIадилла гIулакх массала а бехктокхаме хеташ леладу. ХIана цхьаккха комбайнер дIаводдац кхай тIара шийй дийнахьара норма дикка тIехкхоачаш ца еш. Нагахьа сашa, хьо комбайнерах яздe дагa вале, сона бакъахьа хетар Iа Хамхоев Ахьмадах лаьца дийцача. Дика ба цун балха хьокхам. Вешта, аз укх совхозе болх мел бу а массала а яхьа хьалхарча мугIаре латташ хьавоагIа Ахьмад. Из санна болча нахах аьл «Из шийй балха тIа ираз корадаь саг ва», аьле.

Иштта, совхоза керттерча агрономаца боахама гIулакхех, дикагIйолча къахьегамхоех лаьца къамаьл деш дIаккхаьчар тхо ялат чуэцача. Гонахьа, бIарг дIа мел кхоача гуш дар IаьжагIча бесса дина кхаьча латта кIа. Из сурт ахархой меттел моллагIча сага а дог гIоадовккхаргдолаш да. Дукха ха йоаццаш доладеннача догIо болх чьа ца байташ гайца латтар комбайнаш. Цаьхха теркам тIаэзар цхьан комбайно. Даггара IотIаделхаш догIа доллашехьа комбайна гонахьа хьувлаш, цун цхьаццa доал деш воалар цхьа саг. Цунна тIадехар тхо. Из хиннавар тхьовра тхо паьктаргIа доагIаш агронома сона шийца комбайнер Хамхоев Ахьмад.

— ДогIа сацалца Iа салоIаре бакъахьа хургдацар, Ахьмад? — аьна, Султыгов Мухьмада хаттар дича:

— СалаIа массе хана а кхургда. Цхьабакъда, укх агрегата ер моллена урсаш хIиналлехьа дIачIоагI ца дой догIа сеца юха а болх дIадолабелча уж тоаде дукха ха лехьа йоаргьл-ах са. ТIаккха, комбайна урсаш чIоагIа ца хилча Iодено ялат а дерттIа хьаздаргдац укхо, — жоп делар Ахьмади.

Дукха ха ллолехьа шоай новкъост волча хьегIаьаьхкар кхыбола комбайнераш а.

— Тхогара новкъостал оие хьоно, Ахьмад, оаха фу дича баньагIа хургдар? — хаттар дича:

— Баркал. ХIама хиннадац укхана м, хIана сихха йистевоал со ер урсаш дIачIоагIдаь. Шоаш догIо дошдергдоацаш гIулакх де.

— ДIадолхе деррига а цхьана гIоргда вай, — аьна, массала а дIоатта Ахьмада новкъостал дир хьалIабаьхнача комбайнераша. Вешта хила а йиш яцар из. хIана аьлча царех дукхагIбараш болх бе Ахьмада Iомабаь механизаторашбар. Дукхача шерашка чIоагIбенна шийй лаьттацара белам царна дIабала вIаштIехьдаьлар хьинар долча хьехамча. Эздел долаш, гIулакхаца хилар, эшшача хана новкъоста гIо де кийчо хилар, массаза барти цхьоагIон йолаш бахар — уж дар цо царна Iомадаь гIулакхаш.

Маьхх — эггара дезагIа дола ялат да. Мах баь а варгвоацаш кхача ба из. Бакъда, из хьалкхебеш хьацар Iоахийтачуна мара ховргбац цун боккъонца бола мах. ХIаьта из дика бовз, ала мегаргда, Ахьмада. ХIана аьлча ер 21-гIа шу да цо ялат кхеду. ЗIамига волча хана а дийша ваьлча а ухар из воккхагIволча вешийна Мухьмала новкъостал де. Мухьмад цу хана СК-3 яхача комбайна тIа болх беш вар. ЧIоагIа раьза хулар Мухьмад зIамагIа вола воша комбайн Iомае гIерташ, къахьегама тIера волаш кхуьш воагIаш вайча, из лаьттанца безам болга хоаделча.

1957 шера Советски Эскаре гIулакх де тIаийхар Ахьмад. Эскаре гIулакх даь а ваьнна цIавеча цунна хьалхашка эттанзар хаттар: «МалагIа професси хоржаргьа», аьна. Эскаре гIулакх деча хана а шийй вахар лаьттанца дуаза, даь, воккхагIволча вешийй къахьегама никъ хьаллаца дага вар Ахьмад. Дагалоаттадаьр цо кхоачаш а дир. Цу тайпара, 1961 шера деза шийй вахар лаьттанца дуазалаь хьавоагIа Ахьмад. Цу хана дена дукха хазонаш нийсъенний цун къахьегама наьна тIа.

— АIса хержача профессех цIаккха а дехке ваьна хиннавац со, — йоах Ахьмада. — Халонаш дукхагIа мел нийслу кхы а дикагIа, овсарегIа къахьега белам боагIа са.

...Кхай тIа кхаьчар совхоза партнома секретарь Умаров Беслан. Цо дIаелар комбайнерашта ахчан премеш. ХIаьта карари кара теля цIе кьмаел бокхха довца а баккха Хамхоев Ахьмада елар.

ДогIа дукха ца дехьаш сецар. Шоай агрегаташ тIа хьишар комбайнераш. Цхьаннека тIехьа шоллагIйар а йолаш кхий тIа вылар комбайнаш. Эггара хьалха йодачун тIа михо довлаш цIе вьнел аIар.

Ш. ХУСЕЙНОВ

ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ХЬАЛХАРЧА ЮХЬИГЕ

Отчеташи хоржамаши ду за хьалIаттар. Цудухьа ше отчет еча хана группа членашта фу дувцарг-хьогI яр яхаш уйла йора буруш тохара балхий Старогрозненски управленерча «Северная-Минеральная-27» яхача буровой парторга Борис Николаевич Макарова. МалагIа толамаш даьхад, теркал ца деш дисар фу.

Тирка йистерчен Грозненски долкъаш тIа а боеника, а. Хаян-Корт, Старогрозненски мехкдаьтта майдашна, хIаьта хIанз — Минеральная яхача майдан тIа деналех чIоагIъенна буровой бригада а хIаьта цунна цхьана партийни группа а. Цудухьа дукха дика хIамаш дагаухар Бориса, нах хьагаргболаш дар карагIдийнараш. Масела, иттлагIча пятилетка шерашкен цхьайтталагIча пятилеткахь дIаяхача ханен Хаян-Кортен Старогрозненски майдан тIен буруш теха а льха, бригадо мехкдаьтта доахарашна дIаенно хIана а тIехьа мехка меллойска мехкдаьтта телаш йола 67-гIа, 709-гIа, 712-гIа скважинаш. ХIаьта берригa мохк КПСС XXVI съезда пакъабаха кийчлуш хиннача хана бригадо «Старогрознефть» НГДУ № 3 йолча цеха мехкдаьтта доахарашка дIаелар мела кIаллхара мехкдаьтта даккха тохкама бурув теха лаьккха № 712 йола скважина. ХIара денна бийсанна 300 тонн гаргга «Iаьржа дошув» тела яьлар из.

Вокх бригадо, «Грознефть» объединене хьалхалаттарех цхьане, инициатива кхайкабир — хIара бригадо цхьан шера 5000 метр кIоарга бурув тохар а 1,5 шера скважина хьалльяь ликхар а духьа социалистически яхь йолае. ХIанз цар почин хьал а лаьца, уж хьокхамаш лахар духьа къовсам лоаттабеш итташ бригадаш я «Грознефть» объединене, хIаьта из бригада ше 2 шера план эггара хьалхарчарна кхоачаш а яь, 1983 шера чотах бурув тохаш я. Укх шера ворхI бутт чакх а балалехьа 4220 метр бурув а теха, пачхьалкхена 175 эзар сом кходаьд цо.

Ондадувлар толамаш, ондабувлар нах а. Иштта царна юкъе хьалхийна ва хIанз буровоя начальник вола Иван Федорович Баскаков. хIанз доаол дехьа командировке вахa ва Тагир Залилутдинов, бурувдеттар Алексей Лопатко. Царца хьалххийнав Макаров Борис ше а. Техника - бурувдеттачун диплом а йолаш 1979 шера вера из бригаде балха. Юххьанца мугIарера болхло, бурувдеттачун гIонча волаш бир болх. Цудухьа хIанз дика кхеташ кулгалду цо сменаца. Укхаза дIачуйнав из коммунисташа шоай мутIарашка.

Партийни группе верригаш а 6 коммунист ва, массе а мероприяте хьинаре дакъа лоац хIиране, партийни порученеш йоацаш цIаккха а хилац. Макаров ше партгруппана кулгалдеш ма вий. Коммунист Владимир Швецов — буровой начальник — смена агитатор. ХIаьта Лихоман Николай комсомольцашцеи къонача производственникашцеи кхетама болх беш ва. Ровенский Сергей жоп ду «Къахьегама листок» шийй ханахьа арахецара хьалхара. Лоаца аьлча, коллектива тIум, из дIахьалхаккхувла низ — партгруппа.

Корта бола дешаш дуцаш чакхьлар цу группе отчетно-хоржамий собрани. Ше доклад еш партгруппорго аьлар, цхьайтталагIча пятилетка шоллагIа шера планагIа 3547 метр бурув тоха дезаш яр бригада, цхьабакъда, коммунистий инициативагIа доккхагIдола социалистически декхараш гIанийлад — 3747 метр, вешта аьлча, 200 метр дукхагIа тоха. Бурувдеттарий дош харц хилац ворхI бутт а балалехьа техад цар 4220 метр бурув. Цу юкъа бурув сихагIа тохарех, химреагенташ, электроэнерги кхоирах, бурув деттача остаткен кхьйолча оатталашнен билла йола байтарех кходаь ахча 176 эзар сом да.

Ланхе из дийцарий эзо, аргIанара скважина ханаI бутт хьаьтин дIаелар бригадо ягаш. ХIаьта керда буровой установка кийча хилалар бригадна. ТIаьккха, групперча коммунистий инициативагIа бригада берригa членаш баьхар вышкомонтажникашта новкъостале. ПроектагIа 5800 метр якха езаш йола «Северная - Минеральная-27» яха тIехIоарга керда скважина якхара пхьатарра, оарцагIбаьлар уш керда установка хьалье. ХIанз 4220 метрга кхаьчад бурув.

Бригадо чIоагIгIа раьза хиннa хьелланцар КПСС ЦК майски (1982 шера) Пленума решени, «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта» яхаш дезиз а йолац иъь лелае аьнна республика къахьегамхошка тIахьехам баьча грозненски химикийн приборашъерийн инициатива. ХIаьта цу даькъе белггалара толамаш а даьхар: бурув тохарга бода мах лохбир, балха дикал лакхъелар, хIаьта шу хьадоладелча деиз цхьан станока лоархIаш планагIа 284 метр мара тоха ца делаш хинна бурув 482,5 метр техар. Из бурув тохара балхий управлене меттел, ерригaча «Грознефть» объединене а эггара лакхагIа бола хьокхам ба.

Групперчарна дика дагадоагIа хIара коммунист ланха идейни, парто хьинаре бIухо, коммунизм хьалъерий мутIарашка правофланговй хила веза яьхача КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева дешаш. ЦаI санна массала а из указани кхоачашъе гIерташ ва унхала.

Къаьстта дика дIаболабеннаб болх. Йоахар собране къамаьлаш даьча коммунисташа, КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленум хинначул тIехьагIа. Цу деношка коммунистий новкъосталца шийй моттиг белгалдир бригада хIара члено, хьинар айдаь къахьийгар. Алхха цхьан июнь бетта цхьан станоко бетта баь болх 770 метрга дIакхаьчар, вешта аьлча управлене меттел, «Грознефте» а эггара дукхагIа техар бурув. Социалистически яхье хьалхле лелаераш массаза а санна коммунисташ ба — сменни мастераш Борис Макаров, Абу Дацлукаев, Николай Лихоман. Царца ийсъяда гIерта я Юрин Виктора смена, Голобия Георге. ЙоккхагIйолча лаборантна - коллектора Лихоман Валентинай слесараш.

Къахьегам вIаштIехьбаккха хов. бурув тохара процесс йоккхача говзалца чакхйоаккх, бурувдеттарий коллективана идейно-политически кхетам луча хьинаре дакъа лоац буровой начальника В. Д. Швецова. Цо хадалаьа оарцагIбоах нах кердадараш лахаран кхоачамех пайда эцаран. Бакъдар аьлча, моттигаш нийслу, обсадни турбаш, буровой инструмент, цемент ханнахьа хьа ца яхьаш. хIаьта хIанз а латт бригада иштта двигатель (АКБ) еха, мел латта езаргьы ловш а дац. Цхьабакъда, материально-технически Iалашо еча кхоачамбоацараш дар, буровой оборудовани юкъаргIьльенар аьнна бехкало хилац бурувдеттарашкара шоашкара даьшача гIалата. Цудухьа, дIахо а тIагIертта болх беш я коллектив, бIубенна халонаш эша а еш, къахьегама совгIаташца накъайеда юбилейни денощта — СССР хьаль 60 шун, Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шун, из шийй лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шун дизара.

Шина а кулгалхочо — буровоя начальникен партгруппоргон — шоайла дага а бувлаш бу болх, дохла хIана коллектива хьалтташ геркал дан леладу.

Группа коммунисташа юха а шоай [illegible] харжар Борис Николаевич Макаров.

А. ТИЩЕНКО,
тха штате воаца корр.

Дерригача советски [illegible] халкъа [illegible] дина толамаш доахаш СССР хьаль 60 шу дизара [illegible] Читински областа [illegible] Агински Бурятски автономни округе [illegible]

[illegible]

СУРТА ТIА: [illegible]

ТАСС фотохроника.

ЙОККХАЧА ЭНЕРГЕТИКА ПУЛЬТ

25 июле 23 шу дизад лоацца ЦДУ оалаш йола ЕЭС членаш долча мехкий вIашагIъхийттача энергосистемай Центральни диспетчерски управлени хьаьь.

Из лоархIаме дата гIайхоачаш латташ СССР Единни [illegible] хьалхкений диспетчерски управленен (ГДР) деятельноста координаци яра.

Из ха тIаккхоачин ВНР, ГДР, ПНР, ЧССР, цу хана цу даькъа Iа Львовски энергосистемах латта СССР [illegible]

— Фу дар [illegible]?

[illegible]

Юрий [illegible]
(АПН)

ДОШ АЬННАЧА ХУРГДА

ОЧЕРК

Іуйрийна пхи сахьат мара даьинадоаццаше а ферме а сна доахаига хьожаш я юкъерча дегІара къалсаг. Концентрат теха кийчбаь муж а бетте, доахана нз буашше дІайзача хица шамараш а диле бож бетта йолалу нз. Цкъа дийтта чакхъяьиначул тІехьагІа, йиса шура хьаяккхар духьа шоллагІа а детт. Ишта хІара дийнахьа кхоза чакхйоал Назрановски района «40 лет Октября» совхоза доярка Балхаева Дуги.

— ШоллагІа йоаккха шура эггара хьаьнагІа я, — йоах цо. — Доакъар цхьан хана телаш хилар а хІаьта ишта доахан деттар а боккхача лоархІаме да. ТІаккха цунга доал доахан. Шура дикагІа хьахец.

Яхайтта шу да Балхаева Висангире Дугес доярка йолаш цу цхьан боахаме болх бу. Къычахьа дикагІа йий хьожаш то баьхабац цо. Ше цкъа дІанийсъеннача къахьийгад. Цига лехад Дугес ший ираз а, из цунна хоза а даьд...

— 1951 шера яьи со, — яхаш дуьи цо. — Ваь нища а ши воша а ва са. Да а мама а болх беш болаше а хала дар тхоне, хІана аьлча доаккхагІъар со яр. Са нана [illegible] ферме доярка йолаш болх беш яр. ЗІамига йилаг йолча хана васт-васта ухар со ферме цунна новкъостал де. Ийьлагіча классе дешаш йолча хана ферме а ена етт беттийта аьнна дехар дир аз наьнага. «Аз сайна безабенна болх бу аьнна ма моттаьлаьа», аьлар сога нанас. ХІар дийнахьа са тоссаш хьал а гІувтташ ферме доахан детта аха атта дац. Цул дикагІа да хьона Іа книжкаш деше. Цу дийнахьа бийттар аз сай хьалхара етт. ТІаккха сага бІарга а ца йойташ иІайлагІа доахан детта йоласдар со. Цул тІехьагІа цхьа ха яьлча доза[illegible] дена балха дІаяха аьнна дехар де совхоза директора тІадахар тхо [illegible] цхьана. «ЗІамига йиІиг ма йий из, из мишта детІаргда доахан?» [illegible] делар директора, ферме балха яха са безам болга нанас шийга хоам бича. «Со венсе йодаш я, хІана цунна бурнйтта шу [illegible] детт. Цудухьа сай группа сай йиІига дІаяла безам ба са. Сол дикагІа доахаига хьожаргья аьина а хетт», — жоп делар тІаккха нанас директоро аьинача. Цу хана са наьнаца социалистически хьье яьнна къахьегаш яр дика гонзал йола доярка Тимурзиева Макка. «Ер яр Іа йовлаергйи яьха йоІ», аьлар са наьнага Маккас, со а нйна из конторе яхача. «Доахан детта могаргдий укхана, зІамига май йий ер, — яхаш дуьц хІанз Дуге — ше балха сна ча дагалуцаш.

Цхьабакъда, Дугена чІоагІа тешаш деш хилярах дІаийцар из балха. Хала дар хьалхарча хана ткъаь шиъ етт кулгашца бетта. Лазар пІелгаш. Бакъда, къахьегама тІера йола йоІ халонашца къовсам лоаттабеш сиха Іомадлар божа бетта. Кадаш ше хьадер дерттІа, цІена, цІенхашта де гІерта. Дуги тІехьара юнца йолайир дукхача хана дена божа беттаж хьабоагІача исташа. Цох дика доярка хургхиларах тешаш дуьцар доаркаша.

Пошьал дукха отташ хиларца белгальнйнна яр дІаяха иттлагІа пятилетка. Цу халача шерашка балха тІа доккхий хІамаш карагІдалларах — хІара кхоабача Іаттагара цо льккхар 3500 килограмм шура — Балхаева Дугена елар Къахьегама Цеча БайрагІа орден, тайлар дукха грамоташ, ахчан премеш.

ХІаьта мишта дІайоланьй не пхьайтталагІа пятилетка? ДІадахача шера яьржача Ерригсоюзни социалистически хьье котало яьккхар цо. Нз бахьан долаш КПСС Назрановски райкомеп райисполкомо Сийлен грамота елар Дугена, цул совгІа цунна елар йоикха ахчан премн, аргІа йоацаш легковой машина эца бокъо.

— Вайна массанена а чІоагІа деладенная ер шу, вай мехкен республикан сийлахьа юбилеяш хуландаь, — йоах Дуге. — Цу дезача денощта пакъндахара духьа, КПСС ЦК [illegible] (1982 ш.) Пленума тІайица Кхачан программа кхоачашъеча хьинаре дакъа лаца лоиш аз а са новкъосташа а доккхий социалистически декхараш тІайицад. ХІаьта аз укх шера хІара кхоабача Іаттагара 3000 килограмм шура ккха лаьрхІа.

Мишта кхоачашду Балхаенас ше деина дош? ХІара кхоабача Іаттагара дийнахьа 19 литр шура йоаккх цо хІана, из шура йоикха хьоанал йолаш а хул — 3,7—3,8 процент. Шиц шера план сентябрь тІакхоачаш чакхйоаккхархиларах бІубения и Балхаева. Нз цо кхоачашъергхиларах шеко йолаш бац цунца болх беш бола башха дика доаркаш Тимурзиева Макка, Шовхалова Золобан, Рамазанова Мадинат, Мальсагова Хадчат, шурий ферма кулгалхо Дахкильгов Султан. ХІара денна шоашта гуш а йовзаш а йолча Дугена фу карагІдаргда хоаш бІубения дуьц цар шоай новкъостах.

Дуккхача шерашка болх беш ше Іомадаьр, деденнар, хоаш дар дика а хеташ дІадоазийт Дуге кьыча доаркашта, къаьстта къоначарна. Ше болх беш йоаккхача хена цо дукха Іомабаьб къона доаркаш. ХІанз шийна балха гонзал Шовхалова Хьавайна, Галикова Рукъета дІайовзийташ я Дуги. Уж доахан детта Іомабаьр а цар хІапа деттаж дараш къона долча хана деттара кийчдаьр а из я.

ХІанз цу шиние хІара кхоабача Іаттагара бархІ литр шура йоакх дийнахьа. Из хул нормалла дикка дукхагІа.

Ела а сэ, доккхал а ду къоначи доаркаша шоай хьехамчах. Дика ца кхеташ балха тІа а веша нахаре а шоашта ийседенна хІама хьалхашта хоатт цар Дугега. Хов шоашта цо хьехам лургболга, теш динадар аргхиларах.

Балхаева Дуге сурт цІаккха а Іо ца доанкхаш хьалтеха доал совхоза Къахьегама Сийлен аллее. Цун цІи дуккхача шерашка хиннай республикански газетий Сийлен улга тІа. Дукхьал 1980 шера хІара кхоабача Іаттагара 4100 килограмм шура яьккхар цо, цул хьалхарча шера 4000 килограмм. ХІача шоллагІа шу да цо керда доахан хьацийца.

Дика къахьегаш хьайоагІа из укх шера а. ХІара кхоабача Іаттагара 1489 килограмм шура льккхай цо, шера план 2100 мара йолацач. Цунца яхье баьнна къахьегаш болча доаркаша Тимурзиева Маккас. Галикова Мадес 1400 килограмм гаргга шура яьккхай.

Дика болхло хиларал совгІа, коммуниста Балхаева Дуге доккха дакъа лоац общественни вахара юкъе а. Укх шера бІаштта хийтар из юрта Совета депутаталла, хІанз районни Совета депутат я. Дизза кхоачашду ший депутатски декхараш а ше хьожача наха шийна тІадехна гІуланхаш а. Шоай юрт хоъьяра, цун улицаш цІена а цхьалхле йолаш а хилийтара вах оарцагІбака хоэ Дугена. Цига гаьнаш дІайогІийта а уж хьалхеэ а безам тІабохийт. ШийгагІо эшаш вена харжархо во цІаккха а дІавахийтац теркал ца веш, шийна мога новкъостал ду.

Балхаевайіа доахна уж дика гІуланхаши хоза оамалаши хьахилар ший бахьан доацаш дац. Цкъа дале, из хьалхийнай къахьегам дукха безача нахаца дика тарлуш болча дезале. Цун да — Висангири къапаллалца хьаьнала къахьегаш хьвена саг та, хІаьта нанас — Яхас ший бераш нхедаьд хьаьнала баха, нахаца тарбала хьехам луш. Цудухьа Дуге йикараша а шин вошо а цо сайна дика къахьег шоаш болх беча моттигашка.

А. САГОВ, тха соб. корр.
С. ПУГОЕВА сурт.

ПЛАН ТІЕХККХОАЧАШЪЕ ЛАЬРХІАД ОАХА

Керда гІайгІа Кхачан программа кхоачашъеча лоархІаме дакъа [illegible] совхоза декхарашка а. Цо [illegible] Советашкарча совхоза [illegible] [illegible] болх беш [illegible] шерашка. Цул [illegible] беш [illegible] тІара [illegible] — Итта [illegible] тІара [illegible] оаха. [illegible] дІал.

ДІадахача шера совхоза хІара план [illegible] [illegible] тІара [illegible] декхараш [illegible] тІехьайьар са. Цунаш из доккхал а ду.

Тха боахаме [illegible] [illegible] гІулакх [illegible] [illegible] дукха [illegible] [illegible]

[illegible] хьинасаьргах хьалниихай, [illegible] тохалехьен [illegible] теха [illegible] лаьрхІ тІехьагІен. ЛаьрхІа [illegible] дакъ комнай [illegible] ГІа тІехачул тІехьагІа [illegible] тІаьнна [illegible] [illegible] ХІанз [illegible] оасар деш да тхо...

[illegible]

хиина 60 шу. Нохч-ГІалгІайчен автономе 60 шу. Нохчий гІалгІайи шоай лоІамагІа Россеца юкъебахи 200 шу дузача делача цІейшта.

Цхьаьнда а цхьа хІама бешалданна лоара сона. Комсаш чуаццача хана совхоза новкъостала боагІа бІаьш городерча предприятешара болхлой, студенты и юрташкара дешархой. БІарчача шера са из лолаш болх баьча оаха санна дог лазаш чуаццаш цар комсаш. Шеньна хьа не йоакхаш кхи уж. Из бахьан долаш къушкъам лоху.

Сона хетачох бакъахьа а найланегІа а хургдар шоаш леладеча комбайнаш шоаш чухІертийош, хІаьта оракъара гІон из тІабахачи наха тоттар [illegible] [illegible] [illegible] гІулагІа [illegible] [illegible]. Сона санна дукха [illegible] комсаш лелараша а доа из гІулакх [illegible].

Цу тайпара болх [illegible] тха [illegible] хІара дийнахьа комсаш чуяччача арабала [illegible] 12—14 сахьат [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] чуиние [illegible] тхо. [illegible] шитта шоаш Іунал даь комсаш чуяца [illegible] йолаш. Комсаш чуаццига шитта гІеоттІехадаьнкхача дукха пайданегІа хургда совхоза а комсаш лелараша а.

І. ЧАПАНОВА
«Сагопшинский» совхоза комсаш лелараь, юрта Совета депутат.

Монгольски Халкъа Республикера хоамаш

ЦХЬАНА БУ ВОЛХ

2000-ча шерага кхачалца МНР территоре тІа нах бахаргбола пунктан дІанийсъяра генеральни схема оттаеш ба монгольски советски специалисташ. Цу балха ларде — республика хІамаш кхоллаца дола низаш укх гарггарча итт тІкъаь шера дегІадоаладара монгольски Іилмахоша оттаьь социально-экономически прогнозаш.

Революци ялалехьа дукхагІа бола баха нах цхьаи метте сеца долаш вахар доланіі хиниаб. Халкъа Іаьдал дайнача хьалхарча денношко а дена дукха мероприятеш чакхъяха йоалеар правительство мохи административно - территориальни бенъара. Аймакашка юртбоахама объединенеш госхозаши пІашагІъеха, нах баха пункташ еха йолайир. ХІанз МНР карта тІа я Эрдэнэт, Дархан, Чойбалсан санна йола йоккхий индустриальни центраш. Дукха ха ялалехьа царна ІотІанхетаргьа кхы а ши город. Уж я СССР новкъосталца хьалъеш йола Багануре Хутули.

(АПН).

ШКОЛАШІ ЯЬХАРАШ ВАХАР ДІАДОЛАДЕШ БА

«Школа чакхъяьккхачул тІехьагІа — ерригача классаца производство!» — из тІахьехам хІара шера шерагІа дІабаржаш латт Монголе.

Укх тІеххьарча пхе шера 60 эзар зІамигa саги йоІи, дукха ха йоацаш школаш чакхъяьхараш, ревсомольски путевкаегІа дІахьожабеьб лоархІамегІарча гІишлошка, юрта боахаме. Масала, хьайбаш леладерех 40 процент хІана бац аьна бараш кагирхой ба. Уж хьожаш ба дерригача доахах нийсса ахшка.

Селханара дешархой госхозашкеи юртбоахама объединенешкен боагІача хана кийчо йолаш хилийтар духьа лакхерча классашка духхьал цу гІуланха лаьрхІа занятеш ю. хьайбаш леладарен кхаш леладарен гІулакх Іомаду кружокаш бІашагІъехи. Парте аймачни комитетанен Іаьдала моттигерча органашен чІоагІа йоикхо ю кхуш доагІача новхали къахьегамах безам болийтара. Масала, берригача дешархоша хьинаре дакъа лоац Іаьсий хьаэцачен хьалкхедечен, хьункьам чуоача, доахана доакъар Іалашдеча. Укх шера кхашнен фермашкен енай къонача хьайбаш леладерий, кхаш леладерий, тракторпстий, комбайнерий керда йоккха отрид. ХІаьта берригаш а лаьрхІача укх пхе шера юрта балхаш де йоргба 30 эзар совгІа нагий нахи мехкарийи. Уж укхал хьалхагІа ДІадахача пхе шерарчул шозза дукхагІа ба.

(АПН).

СПОРТ ДУККХАЕЗАРАШТА

Дина совгІат кхачад МНР Малхбоален гобийски аймака: аймачни центре — город Сайн — Шанде болх бе [illegible] [illegible] [illegible] сага цхьан хана [illegible] [illegible] спортивни комплекс. Цига а гимнастика, [illegible] атлетика [illegible] [illegible] спортивни [illegible] [illegible] [illegible] тайпара методически кабинеташ.

ХІанз Монголе а эзтъа гаргга стадион, виъ бІаьи сатсъеш итт спортивни зал, эзар совгІа спортивни майда. Уж а хІара аймакен йоккхача городе.

(АПН).

Доазол дехьара

ОСТАНОВИТЬ ГЕНОЦИД В ЛИВАНЕ!

«СОЦАЕ ЛИВАНЕРА ГЕНОЦИД!» яха плакат. Автораш: Е. Каждани В. Ермакови.
«Плакат» яха издательство. ТАСС фотохроника.

Кулгаш дІадаха Ливана тІера!

«ЖОЖАГІАТАРА ЮХАВЕНАВ СО...»

Тха къамаьл хилар шийна бІаргагуш Ливане израильски агрессораша леладаьча зуламех столични делтелаштен Канада общественностан дуццар духьа из пенача Оттаве. Доктор Жнану — хьаьйна моттиг Канада йолаш уйлаига, диллача интернационалисти, гумаиии, денал долаш вола саг ва из.

Цхьа дог юхакъовла хала да цунна маьрша баха ливанцаши палестински беженций лагерашкара миска нахи лукха бомбарах, къизагІча тайпара городаштен госпиталаштен бомбаш чуеттарах, еттац йоккхий тоаш а йолаш еча операцеех дуццача хана.

Ах шера Сайдерча палестински Цеча Ахбетта госпитала нерттера хирург волаш хинна доктор Жнапу. Хьинар ца кходеш, оагІох оагІуо а теха болх баьб цо ше санна болча лораща - добровольцаща. Цу Іуйрийна кхеззар цуй бийсаша боалбабча палестинций чоншашка хьежа вала, цхьан хана сигалареи форда тІарен хІаланьеш госпитала бомбаш етта йолаеннача хана.

Доарахой сихха ихьча госпитале дІибигар. Цхьабакъда, дукха ха ялалехьа наамагр тІакхьчар укхаза а. ХьалхагІа израильтяиша Іошаьрйир госпитала лоаллахара веэтъа эзар гаргга сег чухиннна палестински беженций лагерь. Цул тІехьагІа палестинций цхьа дакъа госпитала пенашта тІехьашка латкъалга а хайна, цига тІаьхийцар цар цІера ала. Жнапуна бІаргагуш ше ма боагІа авиационни бомба кхийтта хийнан операци яйта аргІа хьинхачарга хьежаш наьгІа теха пхийтта доарахо.

Цхьа ха яьлча гІолла палестинцаш боабайтаж хиначa израильски эпсаро Жнапуна ультиматум еллай — госпиталь сои чеха кхычакха дІахьо, а, аьнна дий... [illegible] [illegible] цун гаргашта кІал дІаполларга цо.

«Эзара тІехьагІа со нахар госпиталера дІа, — яхаш дуьц канадски лоро. — Улица тІа ухкаш латара лор аз беженций даь бІаь гаргга дакъа. Эзар совгІа боабаь бадийбабар лагера чухьа. Царах дукхабараш цо бойта йиш йолаш хиннаб гаргашта иІалхара хьа а баьха.

Мел моттигаи [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] [illegible] дукхача [illegible] наI мара мичанда.

«Цу [illegible] [illegible] [illegible] цхьан [illegible] тха Іерг-дацар. Ливане израильски агресси йолча денношка бІаргадайнача бакъо ду сона се новкъІатара юхавенав ала. Айса лайра аз юкъерча бІаьшерашка хинна кхелашии а суде цо бехк вахчуьга хийна хьал ия.

Госпиталь къычахьа дІайизьачул тІехьагІа цхьанна цхьана лор доастама новхар гІулакхаш лададир. Уж берригаш а бІаргаш долча Іургаш дакъа йоза [illegible] [illegible] тІакхачача кхаь нредате-

ла хьалхашка гІолла чакхнаьккхар. Сага кхел хоадалра алхха корта лостабича наьнпавар уж кхоъ. Жнапу, госпитале болх беш хинна вож лораш а санна. «ООП хьашт дарех» а лаьрхІа, гонахьа ха деш салтий а болаш тІема пленни барий лагере дІавахийтав.

Унзара ца поалаш хІанз а тІехьа дагадохалац сона из доастама сурт. ТІемаца дІаІамаш хул. Цхьабакъде, хьа кхел къоастаеш волча сага хьалхашка шитто дІа а этта, цуи кхь бІарга а ца гуш латтар, хье сендухьа бехие ву ца хар, доацар дуццараш метткІаьлештен духьала отта ниэ ца хилар — унзара гІа да из. Са «бехк» палестинцашкара бала сона бе-башха боацаш со ца хилар, хІаьта, лор хиларах тарра, из царна байбара сайга дулур де со гІертар мара кхы бацар.

Цхьабакъда. израильски агрессораштa из а кховчам болаш дар. Кхьча палестинцашцен Сайде болх беш хиннача норвежски шин лорацен цхьана массехк ди-бийса дакъкхийтад цунга шин кулг тІехьацинахьа юха а дийхна. хийн кхачен ца луш, бІайха хьежача маьлха цІал лоаттанеш. Лотнъам оца кхулар. Палестинцашца леладьчуьга хьежача-м царца уж «эзделагІа» а хинаб ала метаргдолаш да — лотнъамаш ийдача хана низаш дальац. кхьча пленникашта къона Іазап тІалоаттадаь доллаше а. Шин дийнахьа итт саг дагарвир цо цар низаш дарах веина.

Канадски лоро йоалаьча факташа бакьду, израильски военщина Ливане леладу гІуллакхаш тІема пленнецашта мишта хила веза дуццача Женевски конвенцена геттара духьала хилар. АккхагІча тайпара низаш а доьа, етта а еттар палестинцаш боацараша а. Царна санна бар палестински госпиталашка болх беш хиннача Африка, Азе, Гартарча Малхбоален мехкашкарча медицински персонала а. Жнапуна бІаргагуш боккъонца дола Іазап гІатгадир [illegible] Иранера ненача хирурга.

Жнапу лаьначул тІехьагІа канадски правительства цу сахьате [illegible] израильски Іаьдалашкара [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] МИД цхьабакъда, официальни дипломатически [illegible] гІолла чІоагІа [illegible] дийначул тІехьагІа Жнапу цІаьхха «хьаноравахьа».

Канада ше [illegible] пресс - конференци [illegible] радио чуй телевидени гІолла къамаьлаш даьд Канадера Израила посольство моттигерча общественноста хьалхашка доктора [illegible] [illegible] цо мел [illegible] сара хьаладалаьца да аьина а кхайкадаь.

«Хой хьона, — йоах цо сога, — харцо детектора тІа тохкамах чакхъяла кийча ва со. Цхьабакъда, сайца цхьана израильски дипломаташ ца де раьзи хургба моттош вац со — баьндар хьанна ала да цу сахьате [illegible] ма дарий».

Андрей САНДАКОВ, АПН [illegible]

Политически обозревателa заметкаш

Халахетараш, халахетараш дола ер дуне...

США-н малхбузехьарча партнераштa юкъерча гІулакхашнен цІаккха а ца хадаш халахетараш латташехьа а, Вашингтонски администрацена керте латтар моралахи этикахи дуьца гІерт.

Ше КІайча цІагІа дІачуваьннача хьалхарча деношка дена американски администрацена керте латтачо моралахи этикахи дуьц, доржениа серд из «дуьен коммунизма», хьашт долча тайпара хетаж «американски Іаьдалагіа» йола демократи. Дукха ха йоацаш Лондоне ше къамаьл деш, президента Рейгана НАТО-га гІоллара шоай цхьоагІонхой тІахьийхар коммунизмо духьала аргІапара «крестови поход» яр духьа бІашагІкхийттача Штатех дІанхетара. Цул тІехІагІа массехк ди даьнача гІолла, ЦРУ-рча «плашен шалтан кІантаниа» ше къамаьл деш, царна хьалхашка декхар оттадир цо, дІа а кхайкадаь: «Дуьен тІара дерригa мехкаш тІахьеха дела вай паргІато бахьан долаш крестови поход яра, сага бокъонаш бахьан долаш глобальни кампании дІайолаяра...».

Хьожаргда вай тІанхаъ дийна XX бІаьшере чакхйоалача хана «паргІато бахьан долаш еча «крестови похода» хьалха латтараш малаш ба. «Керда баьнача жІаргаш леладераша дагайохийт юкъерча бІаьшерений ханаш. Духхьал из ха я сеньораш шоай вассалашца говра баьрий говраца санна хиннар. Сюзерен дош луш а из доха деш а хиннав. Бокъон моттиг низо дІалаьца хиннай. Изза морг да хІанз Американ Малхбузен Европен доаллар а.

Масала, бундестаге ше къамаьл деш американски администрацена керте латтачо дош деннадар шоай цхьоагІонхошца эггара айхагІча тайпара консультацеш ергьа ше аьина. Версале кІашагІкхийтта ши нІира даьначул тІехьагІа «иттане» пачхьалхкхенаштен правительстваштен керте латтараша хьакхайнадир американски политикана шоаш раьза ца хилар. Цар йоахар, президента Рейгана валютни политика, учетни ставкай, торгови обмена даькъе шийна тІаийца декхараш кхоачашдац.

Мехкдаьттен гази йоаха оборудовани Советски Союза телга дІаьхагІен шерагІен дехка аьнна ль решени хьа а кхайкаь. США меттел, малхбузеевропейски а фирмай продукци цу решенеца юкъе а йихьа. Вашингтоно цаьха санна хІама техай СССР-ца аьча йоагІ-йоагІача соглашенешта хІаиэле а кулгаш яздаьча шоай цхьоагІонхой экономически социальни хьаштанта. Франце президента Ф. Миттерана хьанхайнадаьд. американски оагІоно леладу гІулакхаш «Іоткъам беш, нийса доацаш, кхераме» да аьнна. Японе арахьарча торговлен промышленностен кулгалхоех цхьанне Фудзинара белгалдаьккхар, США-с леладу дискриминационни гІулакхаш «кхычарех дош ца хеташ леладу гІулакхаш да, кхьча мехкий суверенитета тІаккхадилэга даь аьина.

Администрацена шийна чухьа, Вашингтонерча Іаьдала боахьашна а лц [illegible] мара паргІатон сатоме. Кеснаста царна юкъе а дуьл халахетараш.

США-ра [illegible] [illegible] [illegible] министр Уильям Смит финансови [illegible] [illegible] белхе [illegible] [illegible] законодательство тоха а [illegible] 173 [illegible] гаргга доллар даьккхад 50 эзар а [illegible] [illegible] [illegible] М. [illegible] [illegible] корпорацогара.

ДагадоаххарагІа [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] администрацена кьыча [illegible] ра меттел, цунна керте латтачунгара а вице - президентагара Дж. Бушагара а.

Торгоале министра М. Болдрижа, федеральни [illegible] [illegible] гІолла тІайоагІа [illegible] [illegible] [illegible] «Скиннер» яхача корпорацетара цаха [illegible] доллар [illegible] [illegible] ча [illegible] «премийн» хьасейе.

[illegible] [illegible] Іагахарашь доаладаь гучадаьннар чур-

на гІулакхий министр Дж. Уотт.

Къахьегама министр Р. Донован «Шиавон констракши компани» вице - президент ше волча хана халдаша дуьзаденна хиннав Сальвадоре, Бриджулио, Фурино миферча нах боабараша. Цо нах тайниаб царна компане болхлошта юкъе «порядок уттаара» цар хьийгача пъих а подрядаща мошенничество леларе новкъостал дарах п. ХІанз халахетар мехьара доалаш латт из дуккаре гІертаж КІайча цІено шийхур дешшехьа а.

КІайча цІен дас «крестови похода» керте оттаьча цу ведомства — ЦРУ — шеф У. Кейси пхьарсага гІолла лаьцап тайп - тайпарча компаней акцеш йохий - эзар деш леладаьча гІулакхилгаш ца дуьзаденна. Цо бирже «спекуляци леланьй разведывательни ведомствана керте латташ хиларах тарра ше хьайІньча информацех пайда а эцаш. Маьхерча къахтаж ца комбинацеш лелаьь гучаваьннав КІайча цІен болхлой аппарата кулгалхочун заместитель М. Дивер а.

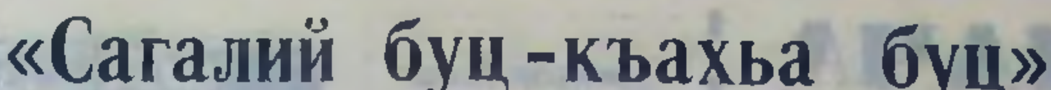
ВІалла дукха ха а яц къамаь нхерамален дешашта президента помощник хинна Ричард Аллен шийгарча гІуллакхах ваьнна. Из дІашхавдуьцаш хьахоачох, ший коммерчески гІулакхаш цо КІайча цІен гІулакхашца цхьан тардеш хинна хиларах а ши консультативни фирма йохнарца дуьзадена хьатІайоагІача доходех йолча декларацена «тамашийна» гІалташ дуьтийтарах а, вайнма тарра, шийна пайда болча оагІорахьа.

США администраци кхатаьл вай цун халахетарех аргІанарча фазе.

Кхьча мехкашта моралаи этикаи ешила дукха дезаш болча «дьыша» — Капитоле законаш арадоахараша шоашнара масал гойташ хила мел малайиаш санна цІена хилларца? Дукха ха йоацаш гІордаьина хиннача ФБР-тийшача балхагІа Іарйина шайханкара эц аьина кхаш дІаэцийтача «американски къамаьна юкъера херичаь» массехк дено цунах шекалла бІаьан лу мотт сона. Цхьа тарра во хьаж йоагІаш да укх шакхе а гІулакх ФБР провокацеи контрессменаша дІду кхачиие. Цудухьа зоцал-теш США конгресса членашта юкъе наркомани селчІоагІа дегІаяр! Июль бетта юххе цу хьакъехьа репортаж гойтар американски телевидене гІолла. Цун автора Дж. Феррудино дешашка диллача, конгрессмена Р. Дорнана конгрессерча служебни помещенеш ФБР [illegible] [illegible] нйцаб шоай [illegible] ага йолча баьх санна. Конгресса [illegible] [illegible] [illegible] цар хІаьта [illegible] [illegible] юкъе [illegible] [illegible] царга [illegible] рал а [illegible] [illegible] ... ФБР [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] тІарча цар хабинеташ [illegible] [illegible] 12 [illegible] ... [illegible]

Из дар а с [illegible] а [illegible] американски [illegible] [illegible] сенаторе даьи [illegible] халахетараш [illegible] хилар цхьа бахьан [illegible] [illegible] Цамогаш йолча общественни дІадаргдоахаш [illegible] [illegible] [illegible] на ахчанца тІакхеро правительстваш законаш толхаяра [illegible] политикаш. ШоайІа бохкар, гуманность ца хилар, шоашта [illegible] [illegible] доххадаш мел ца [illegible] дукха [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... американски администрацен моральни [illegible] [illegible] Из [illegible] американски система яй.

Игорь СИНИЦИН (АПН).



«Сагалий буц-къахьа буц»

Лоархӏамо. нийса сурт-сибаташ кхоллар, конфликташ кӏоарга тохкаш хилар, вахара бакълар хьахьокхаш хилар — из да кинорежиссера Салтыков Алексея кхоллаче наьха теркам тӏаозаш дар. Хӏана а шоай лоархӏам боцциза, наха дезаш да по моцагӏа уттадаь картинаш, масала, царех ла «Са доттагӏа. Колька», «Председатель», «Кхалнаьха паччахьалкхе», «Директор». Режиссера, керлача «Сагалий буц — къахьа буц» яхача фильмо дуцц тӏема хана хало лайнача, моастагӏчоа духьала латтача наьха.

Дукха ла Сийлахь-боккхача Даймехка тӏема тема хёталь фильмаш, цар торо хулийт наха, къаьстта а нагирхоита тӏема хана наьха сат, город, юрт нуй ӏазап па лаш ца веаалга довлийта.

Цул совгӏа режиссера Салтыков Алексей фильм белла мах а да. Картине безам хьалхехкийнд нравственни низа, сердала. тӏема хана турпалий деташка низ чубоссийташ бола хьаст сании, дергбоаца, моллагӏа вахара хало хилараж бохаргбоаца безам санна. Хӏаьта вахара хало ца лоаш саг тӏема хана хинна але тамаш я.

Дукха хало ла йийцай фильма турпала Трофима а фашисташа ссарал йитачара цо мукъаьллихача Матай а. Хӏаьта кхыча тайпара, доастама, кӏеанига саг ва Трофима вокхахагӏвола воша Павел. Цо тийшача балхаца, кӏеанигалца, зовзалца бувзабенна низъ хорж, бакъда, цо из тӏехьагӏа кхета а ду, дохке а воал.

Трофим цхьаь вагӏац ше тӏем тӏара цӏавоагӏаш, шийца кхалсаг воалаю цо. На бахьан долаш дукха хий ӏодоаа Трофима сесага Дусий бӏаргашкара.

«Вахар къахьагӏа мел да, из нийсагӏа да, — йоах фильма турпала, воккхача саго Андрейа. — Хьаэцал сагалий буц. Цул къахьагӏа буц яц. Бакъда, мел пайдане я из».

Фильме Трофима роль ловзаеш ва Таганкерча драмаи комедеи театра актер Казанов Александр. На нанора цун духхьашхара роль я. Матай роль ловзаеш я Прохорова Ольга, хӏаьта Дусий сурт-сибат экрана тӏа хьакхолл Драпенко Еленас.

Х. НАСУГАЕВ,
НГӀАССР паччахьалкхен кино методкабинета директор.

ЮБИЛЕЯШТА НАКЪАДОЛХАШ



НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Хӏара ди мел доал кӏезигагӏа ха юс СССР а Нохч-ГӀалгӀай автономе а цӏейш хьатӏаккхача. Цу цӏейшта баха ма боаггӏара накъабаха гӏерташ къахьегаш ба вай республика промышленноста, культучреждений, кхыбола болхлой.

Дикка теркам тӏабохийт цу юбилейн лоархӏам къахьегамхошта дӏабовлийтара, вай мохк массе оагӏорахьара дегӏаахар довзийтара беча балха Грознерча городской централни библиотека книжкаш дешарашта гӏулакх деча отдела болхлоша.

Тайп-тайпара формаш а чулоацам а болаш я цу гӏулакха лаьрхӏа цар чаккхъяьха а чаккхъяха еаш йола а мероприятеш. Царех я къамашта юкъера доттагӏал дувцаш долча моттигерча авторий книжкай «Доттагӏала и вошала а байракха кӏала» яха, «Са Нохч - ГӀалгӏайче» яха книжкий выставкаш.

Къаьстта а белгалъяккха безам ба «Республика дошо седкъий» яха книжкай выставка. Цо дика бовзийт Сийлахьа-боккхача Даймехка тӏем тӏа сийрда тахане бахьан майрал гойта бола вай мехкахой. Юбилеашка книгъ яь хилларал совгӏа из кхы а патриотически кхетама лостам болаш я. Ала деза цу выставка хьалхашка дика кийчъя «Фу хов хьона, хьай мехкахоех - турпалех» яха беседаш чанхйоахаш хилар а.

Алхха библиотека пенашка дӏабихьа ӏац цу тайпара болх. Цу тайпара мероприятеш: беседаш, устни журналаш, книжни обзораш ю тайп-тайпарча предприятешка, боахамашка, школашка. Масала, № 1 йолча Грознерча юкъерча школе хиннад «Нохч - ГӀалгӏайче — вошал долча советски халкъий деале» яха устни журнал. Дикка новкъостал ду вай юцача библиотека болхлоша шоай подшефни лоархӏаш йолча Урус-Мартановски районерча Алхан-Юртарча библиотека. Из да юбилейшта хетаьча мероприятей план оттаяр, цу мероприятей разработкаш кийчъяр, кхыдараш.

Из болх ше хьахулаш бац. Цӏейшта баха ма боаггӏара накъабаха гӏерташ хьинаре къахьегаш хьабоагӏа читальни зала йоккхагӏйола библиотекарь Т. Н. Воронцова, библиотекараш К. В. Григорьева, Л. Б. Мотощук, У. Г. Гусейнова, кхыбараш.

Ер шу вай берригача мехкарча а республикерча а наха белгала хиларга хьежжа дика къахьегарца белгалдаккха дагахьа социалистически декхараш тӏайийцад цар.

С. АРЧАКОВ.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР «Азербайджанфильмаи» «Мосфильмаи» цхьана деникха доладаьд «Низами» яха ши сери йола художественни фильм. Фильме дувцаргда сийлахь-воккхача азербайджански поэтах, уйлантах Низами Гянджевех — ширача Гяндже (хӏанз Кировобад) ваьчох. Керттера роль ловзаеш хурга СССР халкъа артист Муслим Магомаев. Картина доакхар ва режиссер Эльдар Кулиев.

Азербайджански РСФСР-ен кинематографистий духхьашха яц из творчески содружество. Цар цхьана деча балхий итогаш лархӏа йоагӏа дӏаихача шерашка архийнача «Касе мехкдаьттахоех йола повесть», «Форд караберзабераш», «Цхьан кварталера шиъ», «26 бакински комиссараш», «Бабек», кхыдолча лентаех.

Хозахета дац, СССР хьаь 60 шу дузача шера ерригa творчество интернационализман халкъий доттагӏлени идеяшца хьалйиъкъа хинната Низамех фильм доаикхаш хилар.

СУРТА ТӀА: Фильмадара кадр. Юкъе латтар — Низами (СССР халкъа артист М. Магомаев).

М. ТАВАКАЛОВА сурт.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТОЛАМАШ ДОАХАШ ХЬАБОАГӀА

Хӏанз вай республика боахамий кхашка, сомий бешамашка болхлошта нийсса шоай декхараш тӏехкхоачашдеш хьабоагӏа студенчески къахьегамa отрядашта юкъера бӏаьш кагирхой. Шитта хьинар айдаь къахьегаш ба «Родина» яхача совхоза кхашка «Медик-82» яхача республикански медицински училища студенчески отряда доакъашхой. Цу дешара заведенера «Зодиак», «Бригантина», «Кьонал», «Лаьтанхой» яха йиъ отряд я укказа шерра социалистически яхь а йоаржаь къахьегаш Тайп-тайпара да цар деш дола балхаш, царех да кареаш, сибаз, ӏажаш, хьачаш ший хаянахьси. цӏендаьн чуэцар. Цхьа бутт гаргга ха я студенташа укказа болх бу, цу юкъа цар даьд эзараш сомий маьха балхаш, хӏаьта кхы цхьаьнха бутт а совхоза кхашка къахьегаш дӏахьоргба цар.

Цхьа ди дӏадахадац кагирхоша шоай денна нормаш 130—140 процент кхоачаш ца еш. Лаккхара хьонхамаш гойтарца даим белгалъювлаш хьайоагӏа хьехархоша А. Коровина, С. Межидова кулгалдеш йола отрядаш. Цу отрядашка кӏеззига бац денна нормаш 170 процент кхоачашъеш бола студенташ, царех ба Р. Умарова, Х. Умханова, Э. Дзаурова, Т. Батаева, кхыбараш. Дукха ха йоаш студенташ дӏаккхайкадир хьинарерча къахьегама ди, хӏаьта цу дийнахьа 1378 сом ахча вошал долча мехкий кагирхошта дӏедахьийта аьнна дӏачуденад.

С. ОСМАНОВ.

Укх деношка цхьа ший тайпара дог хьоасташ да вай республикерча дешара заведенешка бӏаргаго йиш йола сурт. Бӏаьш бола кагирхой-абитуриенташ деша отта дагахьа дӏалуш ба шоай хьалхара экзаменаш. Цу тайпара Грознерча мехкдаьтта институте математиках йола экзамен дӏалуш ба кагирхой шолна бӏаргагуча сурта тӏа.

Цхьа бутт баьлча царна юкъерча дукххача мехкараша а кагийча наха а дузаргда вай мехкарча студентий мугӏараш.

●

Укх деношка вай республика столица Грозне дӏайолаеннай маӏача наха юкъера шашкаех йола Еррисоюза аргӏанара турнир.

Яхьаш дӏайолаеннай, хӏаьта дукхагӏа говзал, сабар долчунга хьежаш ба аьттув.

СУРТА ТӀА: Яхье баьннаб Н. Сретенскийи М. Шульмани.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

БАГАХБУВЦАМ ЮХАМЕТТАОТТАБЕШ

Традици a хинна дӏаэттарех да хӏара шера, ахкан замалахьа Л. Н. Толстой цӏерагӏча университета студенташ фольклорни практиках къаман багахбувцам дӏаязбе ухаш хилар. Дукха ха йоаш Къулбаседа - Хӏирий республика Карца яхача поселке шоай хиннача аргӏанарча практикера цӏабаьхкаб университета къаман отделене шоллагӏча курса студенташ. Цига даьккхача итт дийнахьа дукха сакъердаме материал гулйир цар, царех дар гӏалгӏай фаьлгаш, шира иллеш, дувцараш, легендаш, кицаш, кхыдараш. Цу практике дика къахьийгар студенташа Гелисханов Хьусена, Боков Къурейша, Аушев Османа, кхычар.

Студенташта хьалхаваьнна практике ваха хилар университета доцент, филологически факультета декан И. А. Дахкильгов.

М. АХИЛЬГОВ,
университета студент.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА БУВЗАМАШ

«ИНТУРИСТ»: СССР-е ГӀОЛЛА НИКЪ БАРА 600 ВАРИАНТ

— Аьхкий ший эӏогал тӏайоал дунен халкъашта юкъера турнама. Хӏаьта хӏанз тхога кхаьчай доазол дехьарча туристически фирмашкара соахк укх ханарчул цкъан аьаазен дукхагӏа заявкаш,— йоах «Интурист» яхача Еррисоюзни акционерни общества правлене председателa Валентин Филиппович Лебедевa.

— Цо хьахьокх СССР доазол дехьара туристаш ухилга дегӏаахара устойчиви тенденци — юкъера лаьрхача шера 30 процентага кхоачаш. США а Швейцари а санна долча Малхбузен мехкашкара туристаш ух вайцига тахан 1980 шера ихачул шоаза дукхагӏа. Хӏаьта традицех туристаш «дӏатӏайибеш» йола мехкаш лоархӏача Испанех Португалех — 40 процент дукхагӏа. Хӏаьта кхыча мехкашкара уха туристаш юкъера лаьрхӏача дунен тӏа тӏабеттабилара процент воргӏане да.

— Вайцига уха нах тӏабеттабалара бахьан фу доархӏа?

— Советски Союзера гӏулакхаш бӏаргаго, советски нах мишта бах ха, цар истори [illegible]

— Хӏаьта фу аьх дуцуш ухах «Интуриста» партнераш та?

— Масала, доаладергда аз, дукха ха йоаццаш СССР хиннача гословжас Дорис Дирион («Шипка тревел эйджекси» компани, Кливленд, США) дийцар. Цо лерхӏ, Москвал дукхха вай кхынола туристски централи «американцашта ха а довза а лоаш дола хӏамаш ӏаламате дукха долаш моттигаш я» аьнна. «Элвиза интернэшнл» яхача фирма (Мексика) генерални управляюще Серджио Шнайдера йоах, шоай гражданаш «самоварни тураш» баларашцон хьашт долаш хилара бахьан СССР ӏаламате йоккхача территоро тайп-тайпарча мӏингашка дунила дийзача дика дола хӏамаш цар шоай бӏаргашца бӏаргаго йиш хилар да.

Хӏаьта «Японо-советски туристски бюро» генерални директора Нобуани Йиаза хетар ишта да: «Дукха за [illegible]

— Малагӏа торманш а «Интуриста» доазол дехьара хьаьшай тӏанйбара?

— Тӏехьарча пхи шера шоаза алсамъяьккхий оахе тхоай база — эз юношеаш я гостиницашкара, мотелашкара, кемпингашкара моттигаш. Тахан вай мерош и ерриг гостиницаш. [illegible]

...скаи», «Пулковскаи», Выборгера «Дружба», Крымера ӏаьржача форда йистера «Ялта», йоккхача Сочe районера «Дагомис» санна яраш.

Москва, Ленинград, Киев, Хабаровск санна дунен халкъашта юкъера аэропорташ хиннай ишта Тбилисех, Симферополах, Адлерах.

Цул совгӏа, чаккдаьнкача ахе шера цкъан аьаазен — 150 эзар сагага кхоачаш тӏаккхийттай доазол дехьарча туристашта гӏуланх деш йола тха персонал.

— **Ерригa мас маршрут я доазол дехьарча хьаьшашта «Интуристо» хьожжьраш?**

— Уж хӏанз 600 совгӏа я. Царна чуйода — цу о вонц комбинацех — СССР европейски дакъ тӏара яраш санна ишта кхыча регионашкара а — Прибалтикера, Сибаргӏара, Юкъерча Азера, Гӏаьнарча Малхбоалера — ерригa 145 туристски центр.

Цу маршрутал совгӏа тхона гӏулакхаш лелийдеча доазол дехьарча фирмашта из лоаш хилча а индивидуальни наноанех [illegible]

— **СССР 60 шу дузача шера гӏоттагӏаш йий маршруташ?**

— Тхо дилза а гӏерташ [illegible]

...ветски Союза къаман «географи» вай хьаьшашта ма хулла шерагӏа дӏадовзийта. Карарча шера тхо гӏерташ да вай союзни автономни республикаш йовзийтара торонаш шеръе. Вӏашагӏъеллай 25 «юбилейни тур» оалаш яраш, царех цхьаннe чулоац, масала, ерригача ихийтта а союзни республикай столицашка гӏолла чаккхвалар. Вонх маршрутана йиш хулийт доазол дехьарча туристий Юкъера Ази (Узбекистан, Туркмени, Таджикистан, Киргизи), Прибалтика (Литва, Латви, Эстони), Закавказье (Грузи, Армени, Азербайджан) санна йолча регионий истори а кхиаэра гӏуллакаш а дикагӏа довза.

Географи шердаларал совгӏа йоккхагӏа торо я хӏанз вай мехка гӏолла никъ бара йола транспортни средство хирна я. Уж и Волга, Дон, Днепр санна долча доккхача хий тӏара круизаш, «дода хий — форд — дода хий» яха круизаш, ерригa бe бола никъ 12 эзар километр бӏаьхта бола автомаршруташ, Транссибирски магистрали тӏара «маршрутка» круизаш», хӏаьта ишта кхыдолха-карагӏа из «турни» оалаш яраш а. [illegible]

— Цу дерригe, шеко яц, новкъостал ду, — аьлар цуй къамела чаккхдоалаш Лебедев Валентина, вай мехка ю тур практически бӏаргаьаш шера дехалаш [illegible]

(АПН)

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ КУЛЬТПРОСВЕТУЧИЛИЩЕ 1982—1983 ДЕШАРА ШЕРА ДЕША ДӀАХО А ДӀАИЯБУ УКХ ОТДЕЛЕНЕШКА: БИБЛИОТЕЧНИИ КУЛЬТПРОСВЕТБАЛХЕИ

Халхара коллектива кулгалхочун а клубни мероприятей режиссера а балха говзал ӏомаеш.

Библиотечнии клубнии отделенешка дӏанийбу 10 класс льккхараш, хӏаьта халхара отделене — 8—10 классаш яьхараш.

Училище льккхарашта лу квалификацеш:

а) библиотекарь;

б) клубни болхло (культура цӏеной, юртарча клубий директораш, методисташ, художественни кулгалхой, культура отделий инспектораш).

Дешаш яккха еза ха:

а) библиотечни отделене — 2 шу;

б) клубни отделене — 2 шуи 4 бутти — 10 класс льккхарашта. 3 шу — 8 класс яьккхарашта.

Деша дӏаоттара экзаменаш дӏанийю 1982 шера 10-ча дениз 20-ча августе кхаччалца.

Деша оттарашa экзаменаш лу:

10 класс льккхараша: 1. Эрсий меттала литература (сочинени); 2. СССР истори (дувцаш).

8 класс яьккхараша: 1. Эрсий метта (диктант); 2. Эрсий меттала литература (дувцаш).

Деша оттара хьакъехьара заявленеш дӏанийю 10-ча августе кхаччалца.

Деша дӏанийца дешархой стипендеца ӏалашбу юкъарча положенегӏа.

Заявленеш хьачутела еза директора цӏерагӏа, дешар дийша хиларах дола документ (подлинник), вахача моттигера справка, медицински справка (ф. № 286), 3х4 см. боараш бола 3 фотосурт шийца а долаш.

Занятеш дӏайолалу 1982 шера 1 сентябре.

Духтӏавала безам болчо хатта укх адресагӏа: г. Грозный, Ленина цӏерагӏа проспект, 7/23, телефонаш: 3-66-85, 3-55-68.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

15.40 — Фильм—бераш та. «Хьанa мастера васьет», 3-гӏа сери.

16.45 — «Сайне Андина» яхача ансамбла выступлени (Боливи).

17.30 — Хоза хета стихаш.

18.00 — «Московски комсомола гӏулакхаш».

18.30 — Мультипликационни фильм.

[illegible]

10.25 — Алтайски шитт.

10.35 — «Доттагӏлен бет».

11.15 — «Шахматни школа».

11.45 — Фильм — берашта. «Бьацара патруль».

[illegible]

РАДИО

5 АВГУСТ

[illegible]

Хоттам

Тахан республике гӏоллеи Грознеи хуцалуш морхаш а йолаш, догӏа а делхаш, (сиа да къуькъаш хила а мег) малхбузехьара секунда 2—7 метр (догӏа мехе тӏаеӏача хана 15—20 метр) саха мух а хьекхаш, фегара температура 20—25, Грозне 23—25 градус (догӏа доагӏача хана 15—20) градус йоахал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоане дохкаш кхоалеваш а йолаш, догӏа а делхаш, бе-бола оагӏонашкахьара секунда 2—7 метр саха мух а йолаш фегара температура байрена 11—16, дийнахьа 20—25 градус йоахал а йолаш ха хила тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-46-57; редактора новкъостага — 2-65-07; жоаплахоча секретара — 2-24-00; [illegible]
НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-46-57; заместителя редактора — 2-65-07; ответственного секретаря — 2-24-00; [illegible]
«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92.